

Το μόνο σοβαρό ερώτημα

Του ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗ*

«Σοσιαλισμός σημαίνει συνεχιά πάλη ενάντια σε δυσκολίες που δεν θα υπήρχαν σε άλλο σύστημα.»

(ΟΥΓΓΡΙΚΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΤΟΥ 1950)

Το μόνο σοβαρό ερώτημα που μπορεί να θέσει σε δημοψήφισμα η κυβέρνηση είναι εάν θα πρέπει να την αντιμετωπίσουμε με οίκτο ή με βδελυγμία. Δεν πρόκειται μόνο για «δειλία», όπως ήδη χαρακτηρίστηκε το ενδεχόμενο δημοψηφίσματος, αλλά για εξαχρείωση.

Τα στελέχη της υποσχέθηκαν εξαλειψή της λιτότητας, χιλιάδες προσλήψεων στο Δημόσιο, αυξήσεις μισθών στον ιδιωτικό τομέα και παραμονή στο ευρώ. Πλήθη τους ψήφισαν με βάση αυτές τις υποσχέσεις. Διαπιστώνουν, τώρα, πως οι εταίροι απαιτούν από αυτούς όσα ακριβώς απαιτούσαν και από τους προηγούμενους, σε συνθήκες που έγιναν πολύ χειρότερες στο μεταξύ. Η υποχώρηση συνεπάγεται την ταπεινώσή τους, η ρήξη την καταστροφή της χώρας. Δεν τους μένει παρά να ταπεινωθούν (εξ ου ο οίκτος) ή να μας καταστρέψουν (εξ ου η βδελυγμία). Όλα τα άλλα είναι υπεκφυγές. Μπορούν να απευθυνθούν σε οιωνοσκόπους, ραβδοσκόπους, αστρολόγους ή στο λειψανο της Αγίας Βαρβάρας, αλλά το δημοψήφισμα πρέπει να το ξεχάσουν.

Από την άλλη μεριά, βέβαια, άνθρωποι που αγοράζουν στα βουλευτικά έδρανα υποστηρίζοντας με πάθος ότι ο καλύτερος διευθυντής ενός σχολείου είναι εκείνος τον οποίο επιλέγουν οι συνάδελφοί

του, ότι ο καλύτερος πρύτανης ενός πανεπιστημίου είναι εκείνος που υποστηρίζουν οι φοιτητές ή ότι ένας άριστος μαθητής σε σχολείο με βαριεστημένους δασκάλους και φυγόπονους συμμαθητές θα ακτινοβολήσει τη δική του αριστεία και στους υπόλοιπους (όπως εισηγούνταν η παιδαγωγική του Αντόν Μακαρένκο στις σοβιετικές κολεκτίβες του 1930), πώς να μην προκρίνουν μια ισοπεδωτική συλλογικότητα; Η αριστερή βουλευσιарχία συμπίπτει έτσι και με τις διαγωνιστικές εκπομπές στην τηλεόραση, όπου κερδίζει όχι εκείνος που ξέρει ποιο είναι το ψηλότερο βουνό μιας χώρας ή πότε έγινε κάποια μάχη, αλλά ποια είναι η πιο διαδεδομένη αντίληψη περί αυτά.

Ακουγα προχθές έναν υπερήφανο Κρητικό από τους ΑΝΕΛ να δηλώνει, με περιγραπτή ελαφρότητα, ότι αφού οι άνθρωποι στο καφενείο του χωριού του τον έστειλαν στη Βουλή εμπιστευόμενοι την εντιμότητά του, οφείλει τώρα και αυτός να τους ρωτήσει εάν πρέπει να ψηφίσει συμβιβαστικά ή υπέρ μιας ρήξης, ώστε να τους έχει μαζί του και στη μία και στην άλλη περίπτωση! Παραδόξως, η αστεία υπεκφυγή μοιάζει πιο λογική από εκείνη διαπρεπούς βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ, τον οποίο άκουσα να ζητάει τη βοήθεια του Θεού για να αποφανθεί στο ίδιο δίλημμα.

Είναι γνωστό πως όσοι διεκδικούν την εξουσία είναι οι καταλληλότεροι για να την κατακτήσουν και οι χειρότεροι για να την ασκήσουν. Θα πρόσθετα πως όσοι τη

διεκδικούν μανιωδώς είναι οι πλέον ακατάλληλοι στην άσκησή της. Και η μανία των στελεχών του ΣΥΡΙΖΑ και των ΑΝΕΛ να αναλάβουν την εξουσία ήταν λυσσαλέα. Ούτε ο Θεός ο ίδιος δεν τους έκανε ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ κατηγορούσαν ως εξαγορασμένους όποιους θα ψήφισαν για να προκύψει Πρόεδρος. Δεν μπορεί όμως τώρα, μετά την ανάληψη της εξουσίας, όλη η ηρωική βεβαιότητα περί παροχών να μετατρέπεται σε προτάσεις περί δημοψηφίσματος. Με την κουτοπόνηρη φιλοδοξία, μάλιστα, να έχει κανείς τα πλήθη με το μέρος του, όποια και αν είναι η έκβαση των κινήσεών του.

Υπάρχει στην Αριστερά μακρά παράδοση δυσανεξίας προς κάθε αντίθετη άποψη. Αφού ανέπτυξε τα ιδιυλλιακά ιδεώδη της μέσα στον ρομαντισμό του 19ου αιώνα και μέσα σε αντιδραστικότητα καθεστώτα, έμεινε με την εντύπωση πως μόνο ανάληπτοι καπιταλιστές μπορεί να διαφωνούν μαζί της. Εδώ κι έναν αιώνα, όποιος αμφισβητεί την κομματική γραμμή είναι μενσεβίκος, τροτσκιστής, τιτοϊστής, πράκτορας ξένων δυνάμεων, κατάσκοπος, αργυρώνητο κάθαρμα και, συνεπώς, υπεύθυνος για τη μη άθνηση της ιδεώδους κοινωνίας. «Η μαζί μας ή εναντίον μας», χώρος για δισταγμούς ή περισκεψη δεν απομένει. Ο Στάλιν δεν αρκέστηκε μετά τον πόλεμο να έχει συμμαχικές κυβερνήσεις σε Πολωνία, Ουγγαρία, Αν. Γερμανία κ.λπ. Ηθελε κράτη-δoruφόρους με κυβερνήσεις μαριονετών. «Ο νέος άνθρωπος του σο-

σιαλισμού θα πρέπει να σκέπτεται σαν τον Λένιν, να δρα σαν τον Στάλιν και να εργάζεται σαν τον Σταχάνοφ», δήλωνε ο Βάλτερ Ούλμπριχτ, ο γέγνης της Αν. Γερμανίας από το 1950 ως το 1971.

Οι δίκες της Μόσχας ή οι ανάλογες δίκες στα ανατολικά κράτη, μεταξύ 1936-39 και 1949-50, δείχνουν καθαρά αυτή την αντίληψη. Όταν ο καπιταλιστικός κόσμος προσφέρει υψηλότερα επίπεδα ζωής κατά μέσο όρο απ' ό,τι ο σοσιαλιστικός, όταν σε αυτόν τον τελευταίο παρουσιάζονται ελλείψεις φαρμάκων ή τροφίμων και κακές υποδομές, η ιδέα των λάθος επιλογών ή της ανικανότητας δεν περνά από το μυαλό των ηγετικών στελεχών. Για όλα φταίνει κάποιος άλλος. Εκεί συναντάται ο αριστερός με τον δεξιό ολοκληρωτισμό: κανείς τους δεν ανέχεται αμφισβήτηση, εναντίωση, αντιπολίτευση.

Το ερώτημα που πηγαινουν να μας θέσουν, τώρα, είναι εάν ο λαός προτιμά να τον καταδυναστεύουν διάφορες καπιταλιστικές ολιγαρχίες, όπως πράγματι έκαναν τα προηγούμενα χρόνια, ή προτιμά μια Αριστερά που κάποτε θα φέρει τον παράδεισο. Εναν παράδεισο, όμως, μακριά από την Ευρώπη των ατομικών ελευθεριών, του ορθολογισμού και της ανάδειξης των ικανότερων με ισότητα ευκαιριών για όλους, και πιο κοντά στην υποτιθέμενη αλληλεγγύη μα και στον έλεγχο της ανατολιτικής κοινότητας. Το κυρίως ερώτημα, ωστόσο, είναι αυτό που έθετα στην αρχή.

* Ο κ. Πέτρος Μαρτινίδης είναι συγγραφέας.